

Strategisch document **onderdeel milieubeleidsplan Overbetuwe**

“MILIEUKOMPAS VOOR DE TOEKOMST”

14 april 2009

INHOUD

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding	
1.2 Milieukompas voor de toekomst	
2 Opgave milieubeleidsplan Overbetuwe	4
2.1 Opgave vanuit milieu	
2.2 Toekomstvisie+ als paraplu nota	
2.3 Trends en ontwikkelingen	
3 Missie, visie en strategie	6
3.1 Missie	
3.2 Visie	
3.3 Strategie	
4 Milieuaspecten	8
3.1 Inleiding	
3.2 Duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie	
3.3 Afwegingen binnen milieu	
3.4 Het belang van communicatie	
3.5 Milieu als vangnet	

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Het milieubeleid van de gemeente Overbetuwe is verwoord in het milieubeleidsplan 2005 – 2008. Dit beleidsplan is in 2004 opgesteld. Het was bedoeld als leidraad voor de afdeling bouwen, wonen en milieu. De werkingsduur van dit milieubeleidsplan is verlopen. Er is behoefte aan een nieuw, meer integraal en uitvoeringsgericht milieubeleid.

1.2 Milieukompas voor de toekomst

Er is een bestuurlijke opdracht om een nieuwe milieubeleidsplan op te stellen met een meer integraal en uitvoeringsgericht karakter. Het proces om te komen tot een milieubeleidsplan is gestart met het opstellen van een Milieukompas voor de toekomst. Het kompas vormt het strategische denk- en werkkader. Het milieukompas voor de toekomst geeft daarmee richting aan het werken aan milieu.

Centraal in deze strategische nota staat de missie, visie en strategie. Deze drie-eenheid is het resultaat van een proces waarbij rekening is gehouden met de huidige wetgeving, de trends en ontwikkelingen en het eigen functioneren. Bij het eigen functioneren is vooral gekeken naar wat op dit moment goed gaat (kwaliteiten) en wat nog beter kan (verbeterpunten). Bij dit proces is in eerste instantie gesproken met medewerkers van de sectie Milieu. Zij zijn de regisseurs van het milieubeleid. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met medewerkers van ruimtelijke ontwikkeling en met wethouder Witjes van milieu.

Om er voor te zorgen dat er geen misverstanden ontstaan over de reikwijdte van milieu, geeft het milieukompas in hoofdstuk 4 aan uit welke onderdelen en aspecten het milieuveld bestaat.

2 Opgave milieubeleidsplan Overbetuwe

2.1 Opgave vanuit milieu

De gemeente Overbetuwe wil werk maken van milieu. De ambities zijn hoog. Wethouder Frits Witjes schrijft dat er al mooie successen zijn geboekt op het gebied van klimaat en milieu¹. Deze concrete resultaten willen we meer. Het nieuwe milieubeleidsplan wordt geen dik rapport, maar een duidelijke visie en aanpak om doelen te realiseren.

De sectie Milieu heeft de opdracht gekregen het nieuwe milieubeleidsplan op te stellen. Het adviesbureau Westerdiep Adviseur Milieu en Ruimte ondersteunt de sectie Milieu daarbij. De opgave is om vanuit milieu bij te dragen aan de kwaliteit van wonen, werken en recreëren binnen de gemeente Overbetuwe voor nu en de toekomst.

Het Milieukompas is kaderstellend voor het Milieubeleidsplan Overbetuwe. Het geeft aan wat we willen bereiken en wat we bij de uitvoering van het milieubeleid belangrijk vinden.

2.2 Toekomstvisie+ als paraplu nota

De Toekomstvisie+ is een overkoepelend beleidsdocument dat richting geeft aan het beleid en het handelen van de gemeente Overbetuwe tot 2020. Het is hét vertrekpunt voor het uitwerken van beleid. In de Toekomstvisie+ is ook het debat geweest over kwaliteit van de leefomgeving. Het Milieubeleidsplan Overbetuwe zal worden ontwikkeld binnen de opgave gesteld in de Toekomstvisie+. Bij het opstellen van de Milieukompas voor de toekomst is gekeken naar de Ontwerp Toekomstvisie+ (versie 13 januari 2009).

---

¹ Infoblad Gemeente Overbetuwe, 17 december 2008

2.3 Trends en ontwikkelingen

Het milieubeleidsplan Overbetuwe staat niet op zichzelf. Het stellen van ambities en grenzen aan milieukwaliteit zal mede bepaald worden door de aanwezige waarden (gebiedskenmerken), de trends en ontwikkelingen, de wetgeving en het tijdsbeeld. Hierna zijn kort enkele factoren beschreven die mede richting geven aan het milieubeleid voor de komende jaren.

Ruimte en verantwoordelijkheid

Voor de meeste milieuaspecten zijn de kaders in wetten omschreven. Voor bijna elke milieuwet geeft gemeenten (meer) ruimte voor lokale afwegingen. Ruimte betekent echter ook verantwoordelijkheid nemen en keuzes maken. Een consequentie van het achterwege laten van passend gemeentelijk milieubeleid is, dat veelal rekening moet worden gehouden met algemeen geldende en vaak te strenge milieunormen.

Noodzaak voor maatwerk

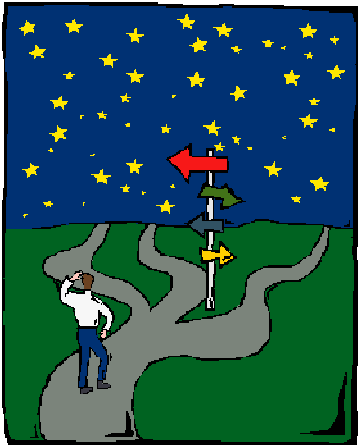
Het milieubeleid heeft zich van oudsher gericht op het behalen van sectorale milieudoelen (normen). Dit denken en handelen geeft weinig ruimte voor een lokale afweging en maatwerk. De zorg voor prettig wonen, werken en recreëren vraagt om milieubeleid die rekening houdt met wat in een gebied mogelijk en wenselijk is. Het milieubeleid moet in een vroeg stadium van het planproces duidelijk maken waar welke milieukwaliteit wordt nagestreefd. Alleen dan is de gewenste dialoog over kwaliteit van de leefomgeving mogelijk.

Samenwerken en communicatie

Voor de uitvoering van het milieubeleid is het belangrijk dat goed wordt samengewerkt. Bij een proces gericht op samenwerken is duidelijke communicatie erg belangrijk. De betrokkenen zullen immers onderling verschillen in achtergrond, vakkennis en (eigen) belang. Om er voor te zorgen dat we elkaar 'begrijpen' is het belangrijk om aansprekend en in eenvoud te communiceren. In lijn met deze ontwikkeling zal het gemeentelijk milieubeleid samenwerken moeten stimuleren door te inspireren waar het kan en grenzen te stellen waar het moet.

3. Missie, visie en strategie

De missie, visie en strategie van het milieubeleid is bedoeld als richtinggever en werkdocument voor het opstellen van het milieubeleidsplan. Het geeft aan wat belangrijk is en hoe dit kan worden bereikt. De missie, visie en strategie van milieu is tot stand gekomen na een kort maar intensief proces met vooral milieumedewerkers van de sectie milieu en medewerkers ruimtelijke ontwikkeling. Verder is geput uit ervaringen met milieu in ruimtelijke plannen en de besluitvorming.

Opgave: vinden van een gemeenschappelijke koers

Opgave: ordenen en presenteren van ervaringen

3.1 Missie

Een missie definieert de bestaansgrond en geeft aan wie we zijn. De missie is tijdloos, maar moet wel toe te passen zijn op een concreet moment. Een missie staat niet voortdurend ter discussie. De missie voor het milieu komt voort uit een workshop en gesprekken met medewerkers gericht op zelfreflectie. Wat zijn belangrijke waarden? Wat willen we vanuit milieu bereiken?

Missie Milieubeleidsplan Overbetuwe:

Het is in de gemeente Overbetuwe prettig wonen, werken en recreëren voor nu en de toekomst. Milieu richt zich daarbij op het realiseren van een hoge milieuambitie, maar plaatst de milieuambitie in het breder perspectief voor het behalen van een goede leefomgeving.

3.2 Visie

Een visie is een consistente blik op de toekomst en geeft de situatie aan die de organisatie nastreeft. Bij het vormen van een visie is 'reparatiedenken' een valkuil. Degene die de visie formuleert, moet zich losmaken van de werkelijkheid. Een visie is 'realistisch dagdromen'. De visie is het resultaat van

een workshop die gericht was op ons eigen functioneren. Wat gaat goed? Wat kan beter?

Visie Milieubeleidsplan Overbetuwe:

Het streven is om een organisatie te zijn die uitvoering geeft aan de volgende zeven kernkwaliteiten:

- 1. proactief/ visie denken*
- 2. samenwerken/ integraal werken/ communicatie*
- 3. klantgericht (kwaliteit en transparant)*
- 4. transparantie; inzichtelijkheid en communicatie van resultaten (milieu in beeld)*
- 5. milieu geborgd/verankerd (vroegtijdig, planning)*
- 6. samen doelen stellen (samen en realistisch keuzes maken)*
- 7. leefbaarheid (milieukwaliteit nu en in de toekomst)*

3.3 Strategie

De strategie beschrijft hoe de in de visie gestelde beelden en doelen (kernkwaliteiten) bereikt gaan worden. Deze strategische beslissingen vormen het wezen van de organisatie.

Het werken aan milieu zal gestuurd worden door de volgende strategische beslissingen:

- Betrokken zijn aan de voorkant van het proces
- Leveren van een eenduidige milieu-inbreng is elke fase van het planproces
- Dialoog aangaan over (milieu)kwaliteit met anderen
- Inbreng vanuit milieu gaat over duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie
- Werken vanuit een vaste afwegingssystematiek voor milieu
- Werken met een gebiedsgericht beleidskader dat ruimte geeft voor het benutten van gebiedsspecifieke kansen voor milieu en voor (de integrale) afwegingen met andere belangen
- Hoogste milieuambitie, geplaatst in het brede perspectief voor het behalen van een goede leefkwaliteit

4. Milieuaspecten

4.1 inleiding

Een milieubeleidsplan moet eenduidig zijn over welke aspecten onder het begrip 'milieu' vallen en welke niet. Het Nationaal Milieubeleidsplan geeft een definitie voor milieu:

"Het milieubeleid moet een bijdrage leveren aan een gezond en veilig leven, in een aantrekkelijke leefomgeving, te midden van vitale natuur, zonder mondiale biodiversiteit aan te tasten of natuurlijke hulpbronnen uit te putten, hier en nu en elders en later"

In een van de workshops is met de milieumedewerkers gesproken over de te onderscheiden milieuaspecten. Daarbij is ook gezocht naar een praktische indeling van de aspecten: duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie. Deze indeling maakt het eenvoudiger om keuzes te maken binnen milieu en helpt bij het communiceren over milieu.

4.2 Duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie

Milieuaspecten zijn te ordenen onder drie thema's: duurzaamheid, ecologie en milieuhygiëne.

Duurzaamheid

aspect	Doel (m.n. toekomstige generaties)
Afval	Voorkomen of afval als grondstof
Energie	Besparen of duurzame alternatieven
Mobiliteit	Beperken automobilititeit, stimuleren 'schone' alternatieven
Water	Besparen en vasthouden; bescherming/ droge voeten
Grondstoffen	Besparen, hergebruik
Compact bouwen	Besparen buitengebied, verkleinen afstanden voorzieningen
Klimaat	Voorkomen van het opwarmen van de aarde

Ecologie

aspect	Doel (huidige en toekomstige generaties)
Flora	Diversiteit en stabiliteit
Fauna	Diversiteit en stabiliteit
Leefgebieden	Duurzame kwaliteit in leefomstandigheden

Milieuhygiëne

aspect	Doel (m.n. huidige generaties)
Geluid	Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Trilling	Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Lucht	Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Geur	Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Externe veiligheid	Voorkomen van ernstige gevolgen gezondheid (overlijden)
Bodemverontreiniging	Voorkomen van ernstige gevolgen gezondheid
Afval	Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid
Licht	Voorkomen van hinder en gevolgen gezondheid

NB. Een schone bodem en voldoende schoon en natuurlijk water zijn belangrijke voorwaarden voor leven. Deze aspecten hebben naast duurzaamheid ook milieuhygiënische en ecologische waarden. Milieu heeft verschillende instrumenten ter beschikking om milieudoelen te realiseren. De meest bekende zijn de milieuvergunning, convenanten, subsidie, verordeningen, ruimtelijke plannen en communicatie. Bij de uitvoering van het milieubeleid zal steeds gekeken worden naar welk instrument het meest effectief is.

Er zijn verschillende redenen waarom juist voor de indeling duurzaamheid, milieuhygiëne en ecologie is gekozen. In de volgende paragrafen zijn de drie overwegingen beschreven.

4.3 afwegingen binnen milieu

De driedeling duurzaamheid, leefbaarheid en ecologie biedt de mogelijkheid om noodzakelijke afwegingen binnen milieu te maken. Beslissingen die goed zijn voor duurzaamheid en ecologie kunnen, in specifieke situaties, een verslechtering betekenen voor milieuhygiëne (met effect op de lokale milieukwaliteit).

Afweging: in beginsel gaat duurzaamheid voor leefbaarheid. Op het niveau van projecten en plannen kan echter omwille van lokale doelstellingen anders beslist worden. Daarbij speelt de noodzakelijke inzet voor een leefbare omgeving (minimale kwaliteit of basiskwaliteit) een belangrijke rol. Afwijken mag alleen met een degelijke motivering.

4.4 belang van communicatie

Milieu is een verzameling van aspecten. Hierdoor ontstaat snel onduidelijkheid over wat tot milieu behoort en wat niet. Door het groeperen van de milieuaspecten wordt het eenvoudiger hierover te communiceren.

De communicatie kan nog worden vereenvoudigd door aan te haken op de beleving van milieu ofwel aan te sluiten op hetgeen mensen bezig houdt. Dit wordt bereikt door niet alleen te kijken naar technische begrippen en de knelpunten, maar veel meer naar kwaliteiten, mogelijkheden en thema's die mensen aanspreken zoals schoon, veilig en gezond. Centraal in de communicatie staat steeds de bijdrage die milieu kan leveren aan de leefbaarheid (nu en toekomst) van mensen binnen de gemeente Overbetuwe.

4.5 milieu als vangnet

Ecologie heeft binnen de gemeente Overbetuwe niet een echte plek. Het concept landschapsontwikkelingsplan heeft ecologie wel als onderdeel van het landschap meegenomen. Dit plan richt zich echter met name op structuren en gebieden. Soorten en leefgebieden komen daar nauwelijks aan bod. Dit terwijl flora en fauna met de komst van de flora en faunawetgeving een belangrijke randvoorwaarde is geworden voor projecten. Door ecologie op te nemen binnen het thema milieu, krijgt ecologie een duidelijkere en stevigere positie.